בם:

[יבמות מט.] קידושין

נר מצוה ד א מיי׳ פ״א מהלכות

נערה הלי טו סמג עשין נד טור אה"ע סי קעו: קעו: הב מייי שם הלי א: ו ג מיי שם הלי ה:

מוסף רש"י

אף קנס במקום מכר. אף קנס יש לה ואע״פ שיש מכר משתראה לביאה עד שתביא שתי שערות, וקודם שתראה לביאה יש מכר ואין הנס. ומשתביא שתי ועד שתיבגר יש קנס ולא מכר, ובין בגרות לנערות ששה חדשים (חולין כו: ובעי"ז לקמן מ:). בא עליה ומתה. לא הספיק . האב להעמידו בדין עד שמתה (לקמן לח:). כסף ישקול. במפתה נאמר, הבתולות האמור במאנס את הבתולה (דברים כב) קנסו הכתוב חמשים כסף בשביל מוהר במוליה (לעיל י.). שיהא זה כמוהר הבתולות ומוהר הכתולות כזה. הקיש הכתוב קנס המפתה מה להלן מתשים אף כאן חמשים, ומה כסף האמור כאן שקלים דכחיב ישקול, אף להלן שקלים, דלה מימה מעות (לעיל י. וכעי"ז לקמן לח:). ולר' עקיבא דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין. אין קידושין תופסין לאשה ליה השחת בלת יבנה. וחתר בגמ' (שם נב:) תניא רבי המני אין הדברים הללו אומר אין הדברים הללו אמורים אלא לדברי ר"ע שהיה עושה חלולה כערות (קדושין סח.). מן הכל. שהן חייבי לאוין, עושה ר׳ עקיבא ממזרין. הוולד ממזר, דקסבר אין קידושין תופסין בחייבי לחוין (שם סד.). שהרי אמרה תורה לא יקח. וסמיך ליה ולח יחלל זרעו. דמשמע חלליו הוא עושה זרעו, שמחוללין מן הכהונה, ואינו עושה ממזרין, וכיון דחין הולד ממזר ש"מ ס"ל קידושין בחייבי תופסין בחייבי נחוין דכהונה, דאי אין קידושין תופסין הוי הולד ממזר, כדתנן כל שאין לה קידושין הולד מחזר : וליו בואו ונצווח על עקיבא בן יוסף. שמרבה פסולין

תוספות רי"ד

בישראל מוחו שפומל פרבה

משרחל (שם סח.). שהיה משרחל כל שאין לו אומר כל שאין לו ביאה בישראל. כל חים

ביאוז בישו אל. כל לים בישראל שאין ביאמו מותרת באשה שיבא עליה, הולד

ממזר.

הולד

מאותה ביאה ממזר (שם

סד. וכעי"ז שם סח.).

לה קנס: ומקשינן אמתני׳ קרי כאן ולו תהיה לאשה ין בין אשה הראוי׳ לו. פי׳ באשה הראויה לו יתן . קנס דמקיים בה ולו תהיה . לאשה. אבל באשה שאינה ולו תהיה לאשה גם מן הקנס יהא פטור. אר" לגופיה. פי׳ לכשירה. וחד לאתויי חייבי לאוין. וחד לאתויי חייבי כריתות. פי׳ נבי אונס כתיב וכי ימצא

נערה הנערה. פי׳ רבינו חננאל דמחד נערה דריש כולה מלחא נער נערה הנערה ואין נראה לר"ת דלא כתיב נערה מלא בה"א אלא ההוא דמוליא שם רע לחודיה כדמוכח בסוף פרקין

ועוד הקשה רבינו יצחק מה לריך חד לגופה הא איכא נערה אחרינא

בפרשה אלא פיי הקונטרס עיקר: בתולה בתולות הבתולות. כמן נמי פר"ח דמחד הרא

נפקי כולהו ואין נראה דלא לריך חד לגופיה דבתולה אחרינא כתיב:

וחד לאיתויי חייבי לאוין. הקשה ר"י בן רבינו מאיר אכתי נימא חד לאתויי חייבי עשה וחד לאתויי חייבי לאוין ואכתי חייבי כריתות מנא לן ותירץ דלחייבי לאוין ועשה לא נריך אלא חד קרא דהא אי לאו דכתיב ולו תהיה לאשה דמשמע שיש בה הויה וראויה להיימה לא הוה לריך קרא לרבויינהו הלכך מחד ריבויא מרבינן אין ראויה לקיימה דהיינו חייבי עשה וחייבי לאוין כיון דאית בהו הויה ואידך ריבויא לחייבי כריתות ולמאן דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין הוי חד ריבויא לחייבי עשה ואידך לחייבי לאוין וחייבי כריתות וא"ת ולשתוק מלו תהיה לאשה ולא יצטרך להנך ריבויי וי"ל דחיצטריך למידרש ולו תהיה לאשה מדעתהים:

אייתרן להו תרי בו'. ומד ריבויא כתב באונס וחד במפתה וא"ת ומנא לן דחד לאתויי חייבי כריתות אימא דתרוייהו אתו לרבויי חייבי לאוין וחד לאונס וחד למפתה וי"ל דלהא לא לריך דמגזרה שוה ילפינן אונס ומפתה מהדדי: מ״י [ולאפוקי מהאי תנא. פי׳ תנח דברייתא אבל מפיק

תנאי שמוזכרים בברייתא]: ולרבי עקיבא דאמר כו'. ואף ע"ג דר"ש התימני פליג בהדיא אר' עקיבא בהחולך (יבמות דף מד. ודף מט.) הכא לר"ש בן מנסיא

פריך דאי סבר כר"ע מאי בינייהו פי" בינו לר"ש התימני דמדנקט ראויה לקיימה ולא נקט שיש בה הויה משמע דים שאין ראויה לקיימה ויש בה הויה: תיל ולין הוא עושה ואינו עושה ממזרים. משמע דהא

בהא תליא דכיון דלא הוי ממזר קדושין תופסין וכן משמע בפרק החולן (שם דף מה:) מה אשת אב דלא תפסי בה קדושין והוולד ממזר כו' [ור"ע נמי משום דיליף בהחולץ דיש ממזר מחייבי לאוין קאמר דאין קדושין תופסין בחייבי לאוין] ותימה דלרבי יהושע אע"ג דאין ממזר מחייבי כריתות כדיליף בשילהי החולץ (שם דף מט.) מודה דאין קדושין תופסין בחייבי כריתות כדפריך ס"פ ר"ג ביבמות (דף נג. ושם) אילטריך לאשמעינן דאין קדושין תופסין בחייבי כריתות ובפ׳ החולץ (שם דף מד: ושם) קאמר דלרבי יהושע פגום מיהא הוי מחייבי כריתות משום דעשאה זונה וזונה לא הויא אלא מהנהו דלא תפסי בה קדושין כדמוכח בתמורה (דף כט: ושם) וקאמרינן נמי בהחולץ (יבמוח דף מד: ושם) הכל מודים בכוחי ועבד הבא על בת ישראל הוולד ממזר מאן הכל מודים

ואמאי איקרי כאן יולו יתהיה לאשה אשה הראויה לו אמר ריש לקיש ינערה נערה הנערה חד לגופיה וחד לאתויי חייבי לאויז וחד לאתויי חייבי כריתות רב פפא אמר בתולה ⁴בתולות הבתולות חד לגופיה וחד לאתויי חייבי לאוין וחד לאתויי חייבי כריתות ורב פפא מ"ם לא אמר כר"ל ההוא מיבעי ליה לכדאביי יסדאמר אביי אבא עליה ומתה פמור שנאמר יונתן לאבי הנערה לאבי נערה ולא לאבי מתה וריש לקיש מ"מ לא אמר כרב פפא ההוא מיבעי ליה לגזירה שוה דתניא 40 כסף ישקול כמוהר הבתולות בשיהא זה כמוהר הבתולות ומוהר הבתולות כזה וריש לקיש נמי מיבעי ליה לכדאביי ורב פפא נמי מיבעי ליה לגזירה שוה אלא שיתא קראי כתיבי נערה נערה הנערה בתולה בתולות הבתולות תרי לגופייהו חד לכדאביי וחד לגזירה שוה אייתרו ליה תרי חד לאתויי חייבי לאוין וחד לאתויי חייבי כריתות ולאפוקי מהאי תנא דתניא ולו תהיה לאשה ישמעון התימני אומר אשה שיש בה הויה רבי שמעון בן מנסיא אומר יאשה הראויה לקיימה מאי בינייהו אמר ר' זירא ממזרת ונתינה איכא בינייהו למאן דאמר יש בה הויה הא נמי יש בה הויה למאן דאמר ראויה לקיימה הא אינה ראויה לקיימה ולרבי עקיבא דאמר ∘אין קידושין תופסין בחייבי לאוין מאי בינייהו איכא בינייהו אלמנה לכהן גדול כרבי סימאי דתניא רבי סימאי אומרי מן הכל עושה רבי עקיבא ממזרין חוץ מאלמנה לכהן גדול שהרי אמרה תורה זלא יקח ולא יחלל חילולין הוא עושה ואין עושה ממזרין ולרבי ישבב דאמר בואו ונצוח על עקיבא בן יוסף שהיה אומר כל שאין לו ביאה בישראל הולד ממזר מאי בינייהו איכא בינייהו

עמה לאבי הנערה ודרשינן נערה ימירה וה"א ימירה דהנערה דמצי אף קנם במקום מכר והני בני קנסא נינהו למיכתב ונתן לאביה: חד לגופיה. לכשרה: בחולה בחולות הבחולות. במפתה כתיב וכי יפתה איש בתולה וקרא אחרינא בתריה כסף ישקול כמוהר הבתולות ומלי למיכתב כמוהר בתולות הא תלת דדרשינן ה' יתירה ובתולות דמלי למיכתב כמוהר ולשתוק: ההוא מיבעי ליה. ההוא הנערה הא דלא כתיב ונתן לאביה מיבעי ליה לכדאביי שאם לא הספיק האב להעמידו בדין עד שמתה פטור: להבי הנערה. משמע שהיא קיימת: מיבעי ליה לג"ש. בתולה דכתיב גבי מפתה מיבעי ליה לג"ש בתולה בתולה לג"ש מה כסף האמור באונס חמשים אף מפתה חמשים ומה מפתה שקלים דכתיב ביה ישקול אף חמשים של אונס שקלים קאמר: כמוהר הבחולות. חמשים כסף המפורשים במאנס את הבתולה: שיהת זה. חמשים כמוהר הבתולות: ומוהר הבחולות. יהיו שקלים כזה: וחד לג"ש. ותהי מופנה מלד אחד ולמידים הימנה: ולאפוקי מהאי **תנה.** מתני' דקתני יש קנס לממזרת ולאחותו לאפוקי מהאי תנא: שיש בה הויה. שקדושין תופסין לו בה פרט לאחותו ולכל חייבי כריתות דילפינן בקדושין שאין קדושין תופסין בהן בפרק שלישי (דף סו:) ומשמע ליה מהיה לשון הווית קדושין ור"ש בן

מנסיא משמע ליה תהיה לשון קיום:

הא כמי אים בה הויה. דקדושין

תופסין בחייבי לאוין והתם יליף לה:

ולר"ע דחמר חין קדושין תופסין

בחייבי לחוין. ביבמות בהחולך (דף

מד:) בברייתה המחזיר גרושתו ר"ע

אומר אין לו בה קדושין: מאי

בינייהו. משום ר"ש בן מנסיא קא

פריך לה דחילו שמעון התימני שמעינן

ליה ביבמות (דף מט.) דפליג עליה

דר"ע בהא דתנן איזהו ממזר כל שאר

אף קנם נמקום מכר. ומשום קנם נקט בת שלש אבל למכר מבת יום

אחד ועד שתביא שתי שערות: ואמאי. יש להן קנס לנערות פסולות:

איקרי כאן כו'. אמתני' מקשי: ה"ג נערה נערה הנערה. באונס

כתיב כי ימלא איש נערה בתולה וגו' וכתיב בתריה ונתן האיש השוכב

בשר שהוא בלא יבא דברי ר"ע שמעוו התימני אומר כל שחייבין עליו כרת בידי שמים אלא לר"ש בן מנסיא קא בעינן לה אי ס"ל כר"ע מאי איכא בין משמעותא דתהיה לשון קיום למשמעות דשמעון התימני אי נמי משמע ליה לר"ש בן מנסיא לשון הויה אימעיטא לה ממזרש ומה בין ראויה לקיימה ליש בה הויה: אלמנה לכהן גדול. דמודה בה ר"ע שקדושין תופסין לו בה ואע"פ שהיא בלאו וכרבי סימאי והוא הדין גרושה להדיוט: מן הכל. כל הנולדים מחייבי לאוין: לא יקח. וסמיך ליה ולא יחלל זרעו מדין כהונה הוא מחללו ולא שם ממזרים עליהם: בואו ונלוח על עקיבא בן יוסף. שמרבה ממזרים בישראל חנם: שהוא אומר כל שאין לו ביאה בישראל. הבא על אשה שאין לו בה היתר ביאה הולד ממזר אפי׳ אלמנה לכ״ג נמי: חיידי

שמעון התימני דאע"ג דאמר אין ממזר מחייבי לאוין ה"מ חייבי לאוין דתפסי בהו קדושין אבל כותי ועבד כו' ולא קאמר מאן הכל מודים ר' יהושע דאע"ג דאמר אין ממזר מחייבי כריתות ה"מ חייבי כריתות דתפסי בהו קדושין כו' אלמא דלר' יהושע אין קדושין סופסין בחייבי כריחות ואפ״ה לא הוי ממזר ולהכי לא מצי למימר דמודה בכותי ועבד ויש לומר דלר״ש החימני ולר״ע ודאי הא בהא מליא דליכא מידי דלא תפסי בה קדושין והוולד כשר רק שהוא דומה לאשת אב אבל לר' יהושע אע"ג דאין קדושין תופסין בחייבי כריתות כדילפי׳ בסוף האומר (קדושין סח. ושם) לא הוי ממזר אלא מחייבי מיתות ב"ד כדיליף ר' יהושע בסוף החולך (יבמות מע. ושם) אבל קשה דא"כ לר' יהושע אין קדושין תופסין באלמנה לכ"ג לרבא דאמר בפ"ק דתמורה (דף ד: ושם) כל דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני דהתםש פריך ליה והרי אלמנה לכ"ג דקאמר רחמנא לא יקח ותנן כל מקום שיש קדושין ויש עבירה כגון אלמנה לכ"ג כו' ומשני אמר לך רבא שאני התם דא"ק לא יחלל חלולין הוא עושה ואינו עושה ממורים ולר' יהושע ליכא לשנויי הכי וא"ת בקדושין בסוף האומר (דף סו: ושם) כי משכח דלה תפסי קדושין באשת אב מאי פריך התם ואימא תרוייהו באשת אב הא לכתחלה הא דיעבד אמאי לא יליף מינה דכל היכא דהוי ממזר לא תפסי בה קדושין כיון דהא בהא חליא כדפירשנו וי"ל דאכתי לא שמעינן ממזרות בשאר חייבי כריחות כל כמה דלא מייתי התם היקישא דר' יונה דמלא יקח ולא יגלה דאיירי באשת אב ובשומרת יבם של אביו לא שמעינן מינה ממזרות באשת איש ובאחות אשה דיש היתר לאיסורן וכל דכוותייהו אבל לבסוף דמייתי היקישא דרבי יונה התם איכא למילף בעלמא כדפירשנו: ין וכן משמע בפרק ד' מיחות דליכא מאן דפליג דבחייבי כריחות לא תפסי קדושין וט"ו נשים דפוטרות לרומיהן מן החלילה ואי קדושין חופסין בחייבי כריחות א״כ היו עולין לחלילה כמו חייבי לאוין כדאמר החם בפ״ב מסתברא חייבי לאוין מפסי בהו קדושין ולכך עולין לחלילה וההיא מתכי׳ אחיה ככ״ע דהא קאמר עלה דבפלוגמא לא קא מיירי: מאר בינייהו. מימה אמאי לא קאמר איכא בינייהו סוטה שאירסה ווינמה מחחיו שלא כדרכה וגירשה דאים בה הויה לכ"ע כדאמרינן בסוף החולך הכל מודים בבא על הסוטה שאין הוולד ממזר):

gr. gg., 1) רש"שן, ה) ולקמן לט:ן, נו) [לף ס:ן, י) מ״ חורה אור השלח ַ וְנָתַן הָאִישׁ הַשּׁכֵב מָה לִאֲבִי הַנְּעֲרָ הַבְּיִוּי בְּיֶבָּהְ הַמִּשִּׁים כָּסֶף וְלוֹ תִהְיֶה לאשה תחת אשר ענה יוּכַל שַׁלְחָהּ כָּל דברים כב כט יָמֶיוּ: דברים כב כט 2. בִּי יִמְצָא אָישׁ נַעֲרְ 2. בּי יִמְצֶא הִּ כ ַּיְ. בְתוּלָה אֲשֶׁר לֹא אֹרְשָׁה ישׁכב עִמָּה וּתְפָּשָׁהּ וְשָׁכַב עִפְּהּ וּתְפָּשָׁהּ וְשָׁכַב עִפְּהּ וְנִמְצָאוּ: דברים כב כח וְנְהְצָּאוּ: דבוים כב כוו 3. וְכִי יְפַתֶּה אִישׁ בְּתוּלֶה אֲשֶׁר לֹא אֹרְשָׂה וְשְׁכַב

לְתִתָּה לוֹ כֶּסֶף יִשְׁקְל בְמֹהֵר הַבְּתוּלֹת: שמות כב טז אלמנה וגרושה וֹחֲלֶלָה וֹנָה אֶת אֵלֶה לֹא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה: ולא ַלַל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יהוה מקדשו:

אָנֶּהָה מָהֹר יִמְהָרֶנָּה לּוֹ לְאִשָּׁה: שמות כב טו לַ

.4 אם מאן ימאן אביה

י ויקרא כא יד, טו

תוספות רי"ד (המשך) איש נערה בתולה. וכתיב בתרי׳ ונתז האיש השוכב לאביה וקרא למיכתב יחירה הוא ודרשי׳ וערה וה' דהנערה תרי קראי יתירי חד לרבויי חייבי לאויז וחד לאחויי חיירי כריתות. ואי קשיא והא בפ״ב דיבמות תנן כלל אמרו רירמה כל שאימורה איסור ערוה (קדושה) לא חולצת ולא מתיבמת עד אסור קדושה אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט [חולצת ולא מתייבמת]. ומקשה בגמ׳ ואמאי אין מתייבמת ליתי עשה וידחה את ל״ת. ותירץ רבא גזירה ביאה ותנ״ה אם בעלו קנו . בביאה ראשונה ואסור י ופי׳ אלא מוציא בגט שכבר פו. בביאה ראשונה. ייי למיחלץ. יי במקו שכבר פרחה מצות יבמה אמריי התם חליצה במקום ייבום אינה מצוה. והתם נמי כתיב ולקחה לו לאשה וירמה. דאירא למימר אתי עשה ודחי את ל״ת וה"ו ליחי עשה דולו וה"ב ליוני עשה דוקו תהיה לאשה ולידחי את ל"ת ואע"פ שהיא ממזרת מחוה לו לאשה דהאי הוא כדאמרי׳ בפ׳ אלו הן הלוקין בהלכה זר טמא שאכל את הקודש אונס שגירש. אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה. והוי ולו תהיה לאשה קאי אכל ימיו דכל ימיו בעמוד והחזר קאי. וכיון דעשה הוא ליתי ולדחי את ל״ת ואמאי דרשי׳ אשה הראויה ולקמן בפירקין נדף

ע"א] מקשה לה ר"כ ומתרץ לה: